

Til Justiskomiteen

Høringsnotat: Meld. St. 38 (2016-2017) IKT-sikkerhet – Et felles ansvar

EL og IT Forbundet ønsker Norges første stortingsmelding om IKT-sikkerhet velkommen. NOU 2015:13 «Digital sårbarhet – sikkert samfunn» beskrev på en god måte effektene av digitaliseringen av samfunnet og utfordringene som følger med. Vi delte i all hovedsak utvalgets vurderinger og forslag. Stortingsmeldingen inneholder gode beskrivelser av utfordringene på området. EL og IT Forbundets vurdering er at myndighetene nå vet og kan mye på området, og at meldingen raskt må omsettes i handling.

Vi trenger digitalt grenseforsvar

Meldingen peker på behovet for et digitalt grenseforsvar og betydningen av en innramming som sikrer personvern hensynet, samtidig som det gir økt sikkerhet. Dette kommer vi nærmere tilbake til når det varslede høringsnotatet kommer i løpet av 2018.

Kun et kjernenett gjør oss sårbare

EL og IT Forbundet støtter etableringen av en pilot for alternativt kjernenett i Norge. I dag er det kun Telenor som leverer et nasjonalt kjernenett utelukkende basert på egen infrastruktur. Andre sentrale tilbydere av transmisjon er avhengige av Telenor, eller partnere, for å klare å levere et nett med tilsvarende kapasitet, dekning, robusthet og uavhengighet. Selv om Telenors kjernenett bygges og driftes med en meget høy grad av sikkerhet og pålitelighet, mener EL og IT Forbundet at avhengigheten til én enkelt aktørs nett utgjør en sårbarhet.

EL og IT Forbundet har tidligere pekt på behovet for etableringen av et offentlig heleid kjernenett i tillegg til Telenors nett. Ved salget av BaneTele ga myndighetene fra seg en mulighet til å etablere et slikt nett. Det er vanskelig å se for seg at myndighetene skal gå inn og bidra til å bygge opp en privat aktør med landsdekkende kjernenett på nivå med Telenors med hensyn til dekning, kapasitet, fremføringsdiversitet, redundans og uavhengighet.

Regulatoriske tiltak kan styrke påliteligheten, både i Telenors nett og et alternativt kjernenett ytterligere. Det kan blant annet stilles krav om at driftsoperatør selv skal besitte nødvendig kompetanse på eget utstyr og baserer driften av kjernenettet på egne fast ansatte.

Manglende egenbemanning har flere negative effekter, slik Lysne-utvalget pekte på. «Tradisjonelle tilbydere utkontrakterer oppgaver til entreprenører og leverandører. Der dette skjer i stor utstrekning, bygges det opp en avhengighet av kompetansen og kapasiteten hos underleverandørene. Dette fører til at erfaringen fra hendelser ikke flyter tilbake til tilbyderens organisasjon, og evnen til å improvisere og håndtere situasjoner svekkes over tid. I slike tilfeller kan organisasjonens evne til å lære av hendelser og forbedre sikkerheten bli redusert.»

IKT-sikkerhet i energiforsyningen

Sårbarhetsutfordringene innen IKT-sikkerhet i norsk energiforsyning er størst i de administrative systemene og er preget av at virksomhetene er sterkt avhengige av IT-leverandørene. Dette viser NVE-rapporten "Informasjonssikkerhetstilstanden i Energiforsyningen" fra desember 2017.

EL og IT Forbundet mener at ett av de viktigste tiltakene for å bedre IKT-sikkerheten i energiforsyningen er økt kompetanse og bedre tilgang på ansatte med denne kunnskapen. Dette må

skje gjennom flere studieplasser på IT-utdanningene og sterkere fagmiljø innen IKT-sikkerhet. En slik satsning vil være et viktig bidrag til kraftselskapenes rekruttering av IKT-kompetanse. Det gjør også selskapene mindre avhengig av kompetansen og kapasiteten hos underleverandører, jf. Lysneutvalgets argumentasjon knyttet til manglende egenbemanning.

Det er viktig at NVE får ressurser nok til å fortsette sitt arbeid med å heve bevisstheten og kompetansen knyttet til IKT-sikkerhet i energisektoren.

Kompetanseheving

IKT-kompetansen i Norge må styrkes, også innen sikkerhet. En rapport, lagd av NIFU (Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning) på oppdrag fra Justisdepartementet, konkluderer med at det i 2030 vil være en estimert etterspørsel på 15 000 personer med IKT-sikkerhetskompetanse, mens tilgangen samme år vil være på knapt 11 000.

IKT-sikkerhet må få en sentralplass i IKT-bachelorgrader og i elektrofagene, kapasiteten på masterutdanning innen IKT-sikkerhet må økes og den nasjonal forskningskompetanse i kryptografi må styrkes.

Digitaliseringen og teknologien er i stadig utvikling og det krever løpende kompetansepåfyll hos de ansatte. IKT-sikkerhet er ikke noe unntak. Det trengs en kompetansereform i arbeidslivet der også det offentlige bidrar. Den må utvikles i samarbeid mellom partene i arbeidslivet og utdanningsinstitusjonene.

Vi ønsker komiteen og Stortinget lykke til med behandlingen av stortingsmeldingen.

Vennlig hilsen

Torbjørn Sundal, forbundssekretær i EL og IT Forbundet
Robert Kippe, kommunikasjonssjef i EL og IT Forbundet